

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY
Posudek diplomové práce

Autor: Nikola Dostálková

Studijní obor: Biologie – Český jazyk a literatura

Název práce (česky/anglicky): Tematizace politických vězňů v ego-dokumentech a beletrii

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Alena Zachová, CSc.

Oponent práce: Mgr. Jan Bílek, Ph.D.

Hodnoticí kritéria	Hodnocení
Soulad názvu práce s obsahem, cílem, anotací, obsahem a závěrem	A
Teoretická podkladová koncepce, metodika/metodologie, terminologie	D
Schopnost analýzy excerpovaného materiálu/předmětu výzkumu a následné syntézy, interpretace a argumentace	D
Sekundární literatura, tvůrčí aplikace, schopnost kritického komentáře	D
Struktura práce (výstavba textu, adekvátnost použitých stylistických prostředků), dodržení ortografické a gramatické normy, bibliografický a poznámkový aparát, jednotný způsob citací	F

Pozn.: Pro hodnocení se používá zavedené vysokoškolské klasifikace, tedy: A,B,C,D,E,F. Pokud diplomant obdrží v jednom (nebo více) z kritérií hodnocení F, pak je celá BP/DP považována za nedostatečnou.

Vyjádření oponenta práce k antiplagiátorské kontrole: Celková podobnost: necelých 10 %, systém podchytil některé bibliografické údaje, řádně poznámkované citace a parafráze.

Hodnocení práce – návrh klasifikačního stupně:

Náměty pro obhajobu (formou otázek):

1. Odůvodněte strukturaci práce na kapitoly Analýza vybraných děl a Témata a motivy. V čem mají být rozdílné, když se věcně překrývají a jsou obdobně zpracovány?

Další poznámky k práci, kritické připomínky:

Autorka si na základě zájmu vybrala téma své vysokoškolské kvalifikační práce z oblasti již vícekrát zpracované: zachycení věznění v ego dokumentech a beletrii z období časně komunistické diktatury. Sedmdesát pět stran rozvrhla do stručných kapitol o době, memoárové literatuře, resp. ego-dokumentech a vzorku děl (což má patrně být něco jako přehled literatury k tématu) pod souhrnným označením teoretický základ. Jádro práce, padesát stran, leží v analýze titulů (kapitoly analýza, témata a motivy). Další strany tvoří obligátní úvod (s vyjádřením cíle „postihnout, jakým způsobem zkušenosti zaznamenali političtí vězni ve svých vzpomínkách. jakými způsoby se osobní zkušenosti z nápravných zařízení projevují v různých žánrech literatury“, se strukturací tématu, bez osobní motivace a bez hodnocení sekundární literatury), závěr, bibliografie (bez zanesení v obsahu!, s poněkud nejasným dělením na beletrii a odbornou literaturu primární, sekundární a další - přičemž pro práci je rozhodující dělení na prameny a odbornou literaturu - a digitální zdroje).

O koncepci a metodologii se autorka zmiňuje v úvodu, patří k ní nijak pronikavá kapitola 1.2 a úvod do kapitoly 1.3, jejíž zařazení lze chápat, byť kontextualizovat díla vybraná do vzorku s díly, které autorka nečetla a jejichž znalost opírá o nejasné rešerše a odkaz na titul sekundární literatury, nemám za přínosné, navíc její zpracování je přes snahu o utříděné podání zčásti chaotické (tu hledisko žánru, tu místo děje, tu autor...) a zdůvodnění vzorku poněkud zaniká. Historický úvod je podán natolik tezevitě, že můžeme jen

předpokládat, že autorka zná složitější povahu doby. K politickým procesům existuje novější literatura. Stejně tak existuje literatura k ego-dokumentům. Vyskytnou se i faktické omyly, např.: autorka tvrdí, že k tématu vyšlo na třicet titulů (s. 11), ale počet bude vyšší. Nejasná je strukturace na kapitoly Analýza (kde se srovnávají motivace děl, zatčení /což není přesné, jde i o vazbu, výslechy, soud.../, věznění komunisté, druh a podmínky práce - nejsou vztahy mezi vězni...) a Témata a motivy (délka trestů, dozorcí...). Literárněvědné termíny téma a motiv nejsou synonyma (s. 36), nelze textovat „nechybí ani v jedné literatuře“ (s. 42). Analýza by mohla být přesnější, hlubší. Pracuje se složitou materií, mimo zůstal např. faktor doby napsání a publikování děl, možná konfrontace s platnými vězeňskými předpisy... V autorčině podání někdy splývá práce s prameny a odbornou literaturou (s. 22). Občas není jasné, zda je problém v nesdělném jazyce, nebo v nepochopení, např. „odborná porota“ (s. 23), „ve které se pravidelně objevuje několik jinde nepopsaných situací“ (s. 47).

Autorka má rezervy v tvorbě odborného textu, resp. jeho aparátu, např.: očividně chybí v citovaném textu „národní socialisté lidovci“ (s. 8), „vedeného Američankou Miss Curtis, žačku sestry Kenny, objevitelem“ (s. 13), „poznat k různá ta zařízení“ (s. 17), „Morseovka, v níž dva ubohý na zeď rychle za sebou představovaly čárku“ (s. 36) nebo „na úvodem zbytku“ (s. 47). Dále odsazuje index, zdvojuje informaci v parafrázi a citaci „Z mužů se stala levná pracovní síla pro těžbu uranu. „Prioritou se však stala těžba uranu,“ (s. 8), nedůsledně používá tamtéž (pozn. 9-13), název díla nejednotně uvádí kurzivou/bez kurzivy v bibliografickém údaji (s. 8) i v textu (s. 14), uvnitř citovaného textu nezjednodužuje uvozovky, vynechává by bylo vhodnější vyznačovat [...], údaj ZACHOVÁ, Alena. Ego dokumenty při výuce (s. 10) není úplný a není v seznamu, dtto titul od Mocné a Peterky (s. 10), zbytečně zatěžuje text poznámkami (pozn. 27-32 lze sloučit do jedné s uvedením rozsahu stran 17-36), poznámky neukončuje jednotně tečkou/bez tečky (s. 12), u pozn. 36 chybí strana, díla uváděná na s. 13 jsou/nejsou v seznamu bez jasného klíče, u titulu Životní příběh... neuvádí autora (s. 14), obsah textu a poznámky 39 je totožný, poznámka 40 je v kontextu ojedinělá, neorganická, v textu ponechaný odkaz „STB3*“ (s. 19), u pozn. 257 chybí bibliografický údaj. Přesně a systematicky není zdrojován citát v závěru (s. 72).

Autorce uniká sdělnost, funkčnost, promyšlenost vyjádření v písemném projevu, např.: „nejen nekomunistické členy, ale i příslušníky strany sociálně demokratické“ (s. 7) – i sociální demokraté byli nekomunisté, jinak sympatická úspornost je někdy na závalu, jako úvodní věta nového odstavce „Nejvíce co do podobnosti žánru i množství představují autobiografická díla z prostředí dolů.“ (s. 12), „Autobiografičnost těchto děl je příznána v předmluvách, na přebalech knih i textu.“ (s. 12), „O vysokou míru autobiografie dokládá kniha *Stalinské spirituály*, její popis života Karla Pecky přesně odpovídá vývoji událostí v románu *Motáky nezvěstnému*.“ (s. 12), „Tato specifika vězeňského života se navíc odehrávají uprostřed nesvobody celého systému.“ (s. 12), „Výše zmíněným dílům tematicky podobná kniha *O mužích, na které se zapomělo*.“ (s. 12), „*Dopisy Milady Horákové*, určené zejména její rodině jsme v této práci netematizovali, neboť se zbylým dílům obsahově vymyká.“ (s. 14), „Objevují se i profilované knihy na konkrétní fenomén“ (s. 14), „Žánru beletrie je nejbližší *Jen o rodinných záležitostech, Trestankyně* a z mužských autorů *Štěstí* nebo *Na co umírají muži*.“ (s. 15), „Mezi literaturou faktu používané v této práci se nejčastěji vyskytuje jméno Klára Pinerová, autorka knihy *Do konce života* a spoluautorka *Vězení jako zrcadlo společnosti* nebo dílo *Českoslovenští vězni*, které kromě odborné části zpracovává i paměti sedmnácti vězňů.“ (s. 15), „Jako nejlépe zpracovaný v této oblasti hodnotíme Příběhy bezpráví – z vězeňských spis, kde se mohou čtenáři seznámit např. s kapitolou věnované Dagmar Šimkové, s jejíž knihou *Byly jsme tam taky* v textu pracujeme.“ (s. 15), „Miroslav Jirásek jako jediný v úvodu své knihy uvádí, že myšlenku na sdílení svých prožitků měl již v sobě uvěznění.“ (s. 17), „Jen menší část publikací zmiňuje politické procesy před samotným zatčením protagonisty, v obou případech se jedná o beletrii.“ (s. 18), „Zvláště obsáhle a zároveň nejčastěji z knih mužských autorů jsou příčiny líčeny v *Motáky nezvěstnému*.“ (s. 19), „Nejvíce se na absurdnost procesu zpracovává beletrie *Jen o rodinných záležitostech*.“ (s. 20), „dále ale protagonista nerozvíjí nevěnuje vztahy k dalším“ (s. 22), „Spolehlivou odpověď tak na otázku, proč vyšlo mnohonásobně více, nemáme.“ (s. 31), „ve svém díle zachytila Jarmila Janovská v díle“ (s. 36), „Zvláště krutým místem ve vězení je korekce, kam bachaři vězně zavírali trest.“ (42), „Téma práce je nejvýraznějších v díle mužských autorů“ (s. 44), „Jedno z řad zklamání“ (s. 50), „V této kapitole práce nejvíce čerpá z dopisů“ (61), „Shodným prvkem jejich výpovědí pocit omylu.“ (s. 69), „Žádná z obětí dle analyzovaných materiálů nebezpečí netuší nic o blízcím se nebezpečí.“ (s. 72)

Autorka také chybí v oblasti jazyka, např. „s ego dokumenty a příbuznými materiály pracující s lidskou“ (s. 6), „Výjimku v tomto kontextu tvoří memoáry literátů vyznačující se uměleckou hodnotou.“ (s. 11), „Nejčastěji se dotkla přímo nich“ (s. 13), „Ego-dokumenty, jejichž autoři byli sami uvěznění s tímto motivy nepracuje vůbec.“ (s. 18), „Vzhledem k vydatnému upozorňování na neprofesionalitu vyšetřujících, je překvapující,“ (s. 23), „Nejenom, že odsouzení přišli“ (s. 23), „Soudkyně, která na problematiku minulost

funkcionářů upozornila skončila u sama u soudu.“ (s. 40), „Oproti publikacím, které mají blíže k ego-dokumentům přináší beletrie podrobnosti a jako jediná zmiňuje“ (s. 42), „Nelze ale soudit, zda sdělení výjimečné informace, byla ve skutečnosti opravdu ojedinělá.“ (s. 69), „Přestože je tematizována pouze v díle Dagmar Šimkové, její popis byl coby traumatická zkušenost, realizován na velkém rozsahu.“ (s. 71), „Avšak jediná z autorů a autorek, která má s útekem přímou zkušenost je Dagmar Šimková“ (s. 72).

Práci bohužel chybí finální redakce a korektura, např.: „vzpomínkách. Jakými“ (s. 6), „souhlas k vytvoření poválečné koaliční vládě s komunisty“ (s. 7), „vazby, „Docházelo“ (s. 8), „Hlavní důvodem“ (s. 8), „s.14.“ (s. 10), „Zachová ALENA“ (s. 11), „Postavy se v dílech se vymezují“ (s. 11), „Šlezingera., Marie“ (s. 13), „důležitost mementa“ (s. 17), část citátu kurzivou a část bez ní (s. 22), část kurzivy přetažená z názvu do dalšího textu (s. 32), Miroslav Jiránek místo Jirásek (s. 51, 53), „Autorka však kromě Leopoldova navštívila autorka pouze ženské věznice.“ (s. 56), „Rokolského“ místo Rokoského (s. 57), „vystaveny děti. děti. „Tady je“ (s. 60), „Zmínění autorky popisují“ (s. 71).

Práce autorce nepochybně dala poznání tradičnějšího nosného tématu, ale ukázala i její limity; snad si měla zvolit jednodušší vzorek, soustředit se na přesnější rozbor. I když podává některé přínosné postřehy (např. kapitoly 3.5, 3.11), ve své práci přesvědčivě neprokázala schopnost jasné struktury a přesné analýzy, zvládnutí tvorby odborného textu a sdělného písemného vyjádření. Neodevzdala jazykově korektní text. Výše uvedené nedostatky jsou pouze příklady. Text je málo důstojný studentky bohemistiky. Jazykovou stránkou znehodnotila vložené úsilí, se kterým připravila snad přijatelný obsah. Proč k odevzdání práce ve stavu, v němž nemůže být dobře přijata, přistoupila, musí zodpovědět sama.

Datum a podpis oponenta práce:

20. 7. 2023

Jan Bílek